

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савет

Rješenje

**po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac protiv Vlade
Unsko-sanskog kantona**

**Sarajevo,
travanj, 2023. godine**

Broj: UP-06-26-3-018-29/22
Sarajevo, 06.04.2023. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) i članka 42. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 48/05, 76/07 i 80/09), članka 105. Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), a po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, protiv Vlade Unsko-sanskog kantona, Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, na 120. (stotinudvadesetj) sjednici održanoj dana 06.04.2023. godine, donijelo je

R J E Š E N J E

1. Odbija se Zahtjev gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, protiv Vlade Unsko-sanskog kantona, Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.
2. Obvezuje se gospodarski subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac da isplati iznos od 561,60 KM na ime troškova postupka u roku od 8 (osam) dana od primitka ovog Rješenja.
3. Odbija se zahtjev gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, za naknadom troškova postupka, kao neutemeljen.
4. Obvezuje se gospodarski subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac da plati administrativnu pristojbu na Rješenje, u iznosu od 1.500,00 KM, u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
5. Ovo Rješenje će biti objavljeno u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 09.08.2022. godine, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljnjem tekstu: Zahtjev) od strane gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: Unifarm ili Podnositelj zahtjeva), koga zastupa odvjetnik Zlatan Balta iz Advokatskog društva „Legal Partners“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne broj 12c, 71 000 Sarajevo, protiv Vlade Unsko-sanskog kantona, Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon o konkurenciji).

Kompletiranjem predmetnog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na temelju članka 28. stavak (3) Zakona dana 12.10.2022. godine izdalo Potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva, broj: UP-06-26-3-018-2/22.

Na temelju dokumentacije dostavljene uz Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona o konkurenciji na koje Podnositelji zahtjeva ukazuju, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka dana 12.10.2022. godine, pod brojem: UP-06-26-3-018-4/22. Sukladno mjerodavnim odredbama Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak o pokretanju postupka punomoćniku Podnositelja zahtjeva. Konkurencijsko vijeće je sukladno sa člankom 33. stavak (1) Zakona o konkurenciji, dostavilo Zaključak o pokretanju postupka i Zahtjev Protivnoj strani, aktom broj: UP-06-26-3-018- 9/22.

Usmena rasprava održana je dana 28.12.2022. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo punomoćnika Podnositelja zahtjeva, odvjetnika Zlatana Balte iz Sarajeva i direktora Unifarma, Sabita Omića, te punomoćnika Protivne strane, odvjetnika Džemila Sabrihafizovića iz Sarajeva.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su gospodarski subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac i Vlada Unsko-sanskog kantona, Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać.

1.1. Gospodarski subjekt Unifarm

Gospodarski subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac, Novo naselje bb, 75 300 Lukavac je registriran u Općinskom sudu u Tuzli pod matičnim brojem upisa: 1-12681 u vlasništvu je fizičke osobe, Omić Sabita.

Temeljne registrirane djelatnosti Unifarma su distribucija i promet lijekova na veliko. Gospodarski subjekt Unifarm je zastupnik lijekova stranih proizvođača i to: Replek Farm DOOEL Skoplje, Sjeverna Makedonija, Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Republika Turska i Deva Holding A.S., Republika Turska.

1.2. Vlada Unsko-sanskog kantona

Vlada Unsko-sanskog kantona, Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać, kao donositelj Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj 8/22), čije utvrđivanje ništavosti se traži u predmetnom postupku.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je tijekom postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) (u daljnjem tekstu: Zakon o upravnom postupku) u smislu članka 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je konsultiralo i odredbe: Zakona o lijekovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 109/12) (u daljnjem tekstu: Zakon o lijekovima FBiH), Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa liste lijekova, obvezama Ministarstava zdravstva, Zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometa lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 45/13 i 7/19) (u daljnjem tekstu: Pravilnik o bližim kriterijima) i Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-

sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj 8/22) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova iz 2022. godine).

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnositelji zahtjeva, opisuju činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navode sljedeće:

- Gospodarski subjekt Unifarm se bavi distribucijom i stavljanjem na tržište lijekova različitih proizvođača lijekova. Unifarm je zastupnik lijekova stranih proizvođača i to: Replek Farm DOOEL Skoplje, Sjeverna Makedonija (u daljnjem tekstu: Replek), Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Republika Turska (u daljnjem tekstu: Biofarma) i Deva Holding A.S., Republika Turska (u daljnjem tekstu: Deva).
- Gospodarski subjekt Unifarm navodi da je Vlada Unsko-sanskog kantona, Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihac (u daljnjem tekstu: Vlada ili Protivna strana) prilikom sačinavanja Odluke o listi lijekova iz 2022. godine neutemeljeno izostavila 29 lijekova gospodarskog subjekta Unifarm koji se izdaju na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Zavod), čime je postupila protivno članku 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
- Izostavljenjem lijekova Podnositelja zahtjeva sa Nove Pozitivne liste A Liste lijekova USK koja je sastavni dio Odluke o listi lijekova iz 2022. godine, Vlada je diskriminirala i stavila Podnositelja zahtjeva u nepovoljan položaj u odnosu na domaće proizvođače, te onemogućila pristup mjerodavnom tržištu uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda u Unsko-sanskom kantonu, odnosno izravno ga isključila sa navedenog tržišta, čime je smanjena mogućnost izbora lijekova za pacijente.
- Sukladno članku 8. Zakona o lijekovima, na kantonalne liste lijekova obvezno moraju biti uvrštene sve grupe lijekova koje propisuje federalna lista, a dodatne grupe lijekova mogu biti uvrštene na pozitivnu listu kantona samo ako kanton ima dovoljno sredstava da snosi takav trošak. Na kantonalne pozitivne liste lijekova se uvrštavaju konkretni lijekovi proizvođača lijekova, sa njihovim zaštićenim nazivima (imenima).
- Za proizvođače lijekova je uvrštavanje na pozitivnu listu lijekova izuzetno značajno, jer postoje određene vrste lijekove koji zbog svojih karakteristika, načina primjene ili cijene se plasiraju isključivo ili u najvećoj mjeri na teret zavoda zdravstvenog osiguranja. Ako se takav lijek izostavi sa pozitivne liste lijekova, to de facto znači da će prestati njegova prodaja na tržištu, odnosno da se on izbacuje sa tržišta, čime će nestati konkurencija lijekova na tržištu.
- Bitno je naglasiti da svi lijekovi iste kategorije/vrste lijeka, bez obzira od kojeg su proizvođača, na pozitivnoj listi lijekova imaju identičnu cijenu.
- Naime, cijene svih lijekova iste vrste (istog generičkog naziva) svih proizvođača koji su uvršteni na pozitivnu listu lijekova su identične, s obzirom da su to cijene koje su određene od strane nadležnog zavoda za zdravstveno osiguranje (napomena: u samoj listi pozitivnih lijekova može biti prikazana različita cijena, međutim to je samo zbog razlika u pakiranjima, npr. zbog razlike u broju tableta u pakiranju, broju doza ili u jačini aktivne supstance, ali kada se izjednače te razlike

u pakiranjima, cijena po količini lijeka, npr. po jednoj tableti ili po istoj jačini lijeka je identična, što znači da suštinski ti lijekovi imaju iste cijene), a što je i definirano Odlukom Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj 33/19, 56/19, 98/19 i 69/20) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH).

- Ovo dalje znači da za nadležni zavod zdravstvenog osiguranja nema nikakve razlike, te nema povećanja troškova bez obzira na broj lijekova koji je uvršten na pozitivnu listu lijekova, jer svi lijekovi imaju identične cijene. Trošak zavoda zdravstvenog osiguranja ovisi od broja pacijenata i broja terapija koje im trebaju, te je u tom smislu za zavod svejedno da li se na listi nalazi 5 ili 10 lijekova iste vrste, jer jedan pacijent će koristiti samo jedan lijek istovremeno.
- Ovo također znači da za zavodi zdravstvenog osiguranja nemaju povećanja troškova ako je veći broj lijekova na pozitivnoj (esencijalnoj) listi - bez obzira da li se na listi za određenu kategoriju nalazi 3 ili 30 lijekova, troškovi su za zavod isti, jer su cijene svih tih lijekova identične, a pacijentu se svakako propisuje samo jedan lijek.
- Podnositelj zahtjeva ističe da kada se uvrste lijekovi na pozitivnu listu, distributer lijekova ima obvezu održavanja zaliha koje pokrivaju vremensko razdoblje koje je određeno od zavoda zdravstvenog osiguranja (npr. 3 mjeseca), radi osiguranja stabilnosti ponude lijekova, što dodatno ide u korist pacijentima.
- Dakle, ne postoji nikakva prednost za Zavod u smanjenju broja lijekova u određenim kategorijama (ATC grupama) Nove Pozitivne Liste lijekova USK, s obzirom da su isti troškovi bez obzira na broj lijekova na listi.
- Sa druge strane, izbacivanje određenih lijekova sa liste predstavlja ograničenje broja dostupnih lijekova pacijentima i predstavlja sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, jer se određeni lijekovi izravno izbacuju sa mjerodavnog tržišta čime se smanjuje broj dostupnih konkurentskih lijekova, a što je suprotno članku 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
- Dana 07.10.2021. godine na web stranici Vlade objavljen je Javni poziv proizvođačima lijekova/nositeljima dozvole za stavljanje lijeka u promet da podnesu zahtjev za uvrštavanje pojedinačnih lijekova na Pozitivnu Listu lijekova Unsko-sanskog kantona.
- Javnim pozivom je također propisano da zainteresirani proizvođači lijekova, odnosno nositelji dozvole za stavljanje lijeka u promet, koji su podnijeli zahtjeve i dostavili kompletiranu dokumentaciju po javnom pozivu od 11.05.2020. godine nisu u obvezi podnositi nove zahtjeve ako podatci i dokumentacija o lijeku nisu mijenjani u međuvremenu.
- Vlada je dana 25.03.2022. godine donijela Odluku o listi lijekova iz 2022. godine, kojom je propisana nova Pozitivna A Lista lijekova za Unsko-sanski kanton koja se primjenjuje od dana 31.03.2022. godine, te se njome stavlja van snage prethodna Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona”, broj 22/18 i 21/19) (u daljnjem tekstu: Prethodna Odluka o listi lijekova), kojom je propisana

prethodna Pozitivna A Lista lijekova Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Prethodna Pozitivna Lista lijekova USK), koja se primjenjivala do dana 30.03.2022. godine.

- Lijekovi proizvođača Replek, Biofarma i Deva, koje zastupa Podnositelj zahtjeva, su bili uvršteni na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK i prijavljeni su za uvrštavanje na novu Pozitivna A Lista lijekova za Unsko-sanski kanton.
- Odlukom o listi lijekova iz 2022. godine, Vlada je sa nove Pozitivne A Lista lijekova za Unsko-sanski kanton izbacila 29 lijekova koje zastupa Unifarm, a koji su prethodno bili uvršteni u Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK, iako navedeno ukidanje lijekova Unifarma nema nikakvo zakonsko uporište, jer su lijekovi koje zastupa Unifarm bili uvršteni na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK i ispunjavali sve uvjete za uvrštavanje na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK.
- Lijekovi Podnositelja zahtjeva koji su nezakonito izostavljeni (uklonjeni) sa Nove Pozitivne Liste Lijekova USK su sljedeći:

Tablica 1.

Br.	Naziv lijeka	Proizvođač
1.	Ciprofloxacina Biofarma 14x500mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
2.	Ricustbl 20x1mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
3.	Ricus tbl 20x2mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
4.	Ricus tbl 20x3mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
5.	Ricus tbl 20x4mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
6.	Amlodipin Replekfarm tbl. 30x10mg	Replek Farm dooel Skoplje
7.	Amlodipin Replekfarm tbl. 30x5mg	Replek Farm dooel Skoplje
8.	Folna kiselina Replekfarm tbl. 20x5mg	Replek Farm dooel Skoplje
9.	Loratadin Replekfarm sirup 5mg/5ml 120ml	Replek Farm dooel Skoplje
10.	Renapril tbl. 20x10mg Replek	Replek Farm dooel Skoplje
11.	Renapril tbl. 20x20mg Replek	Replek Farm dooel Skoplje
12.	Renapril tbl. 20x5mg Replek	Replek Farm dooel Skoplje

13.	Mesalazin Replekfarm film tbl. 50x500mg	Replek Farm dooel Skoplje
14.	Metformin Replekfarm tbl. 30x850mg	Replek Farm dooel Skoplje
15.	Biperiden Replekfarm tbl. 50x2mg	Replek Farm dooel Skoplje
16.	Lizinopril Replekfarm tbl. 20x5mg	Replek Farm dooel Skoplje
17.	Lizinopril Replekfarm tbl. 20x10mg	Replek Farm dooel Skoplje
18.	Lizinopril Replekfarm tbl. 20x20mg	Replek Farm dooel Skoplje
19.	Paroksetin Replekfarm film tbl. 30x20mg	Replek Farm dooel Skoplje
20.	Klaritromicin Replekfarm film tbl. 14x500mg	Replek Farm dooel Skoplje
21.	Pandev gastrorez. tbl. 14x40mg	Deva Holding A.S.
22.	Pandev gastrorez. tbl. 28x20mg	Deva Holding A.S.
23.	Amoklavin bid film tbl. 10x(875+125)mg	Deva Holding A.S.
24.	Degastrol gastrorez. cps. 14x30mg	Deva Holding A.S.
25.	Amoklavin bid 400/57mg FOR prašak za suspenziju 70ml	Deva Holding A.S.
26.	Devoxicam tbl. 10x7,5mg	Deva Holding A.S.
27.	Devoxicam tbl. 10x15mg	Deva Holding A.S.
28.	Demeprazol gastrorez. cps. 14x20mg	Deva Holding A.S.
29.	Azitro film tbl. 3x500mg	Deva Holding A.S.

- Umjesto lijekova prikazanih u Tablici 1., koje je nezakonito uklonila sa liste, Vlada je na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK uvrstila ograničeni broj lijekova i to uglavnom preferirajući domaće proizvođače nauštrb stranih proizvođača lijekova, što je protivno primjenjivim propisima, tj. nije sukladno sa Zakonom o lijekovima FBiH, niti Pravilnikom o bližim kriterijima.
- Člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH je propisano da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova ali uz ispunjenje određenih kriterija i da se moguće ograničenje broja zaštićenih naziva

lijekova bliže utvrđuje pravilnikom federalnog ministarstva. Nijedan od navedenih kriterija ne daje prednost domaćim proizvođačima, nego su svi kriteriji jednaki za sve sudionike.

- Članak 9. stavak (3) Zakona o lijekovima FBiH ne propisuje da se daje prioritet domaćim proizvođačima nad stranim proizvođačima lijekova, nego samo propisuje da se na listu trebaju uvrstiti domaći proizvođači lijekova, ali to ne treba biti na štetu stranih proizvođača lijekova.
- Iz članka 9. i 10. Pravilnika o bližim kriterijima slijedi da se kriteriji koji se primjenjuju za stavljanje na pozitivnu listu, odnosno skidanje sa pozitivne liste lijekova odnose jednako na sve proizvođače, odnosno da domaći proizvođači lijekova ne bi trebali imati prednost u odnosu na strane proizvođače.
- U točki IX Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH propisano je da su prilikom izrade pozitivnih listi lijekova kantona/županija, kantoni/županije dužni primjenjivati kriterije utvrđene člankom 9. i 11. Pravilnika o bližim kriterijima, kao i postupak i način izrade pozitivne liste lijekova kantona/županija koji je utvrđen odredbama pomenutog Pravilnika.
- Točkom VIII stavak (1) Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH navedeno je da je federalna lista obvezujuća za sve kantone/županije, i to A federalna lista lijekova koja obvezno mora biti sadržana u listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona, a što je i navedeno u iznad navedenom Pravilniku.
- Iz svega iznad navedenog, jasno je propisano kako se donose liste, te da je navedenim zakonskim propisima naveden točan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi, te da se Vlada prilikom sačinjavanja Nove Pozitivne Liste lijekova USK nije pridržavala iznad navedene procedure, tj. bez ikakvog osnova je sa liste izostavila lijekova Podnositelja zahtjeva.
- Primjera radi, za vrstu lijeka (generički naziv lijeka) Omeprazol (ATC grupa A02BC01) je u Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK bilo uvršteno ukupno 8 lijekova od 8 proizvođača (uključujući dva lijeka koja zastupa Podnositelj zahtjeva) (ATC grupa pod rednim brojem 2. u Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK).
- U Novoj Pozitivnoj Listi lijekova za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka -generički naziv lijeka ustvari označava „porodicu" ili „grupu" lijekova koji se koriste za određeno stanje/bolest), Omeprazol (ATC grupa A02BC01) je uvršteno samo 3 (tri) različita lijeka od samo 3 (tri) različita proizvođača, i to isključivo domaćih proizvođača - lijek Ulcosan proizvođača Bosnalijek d.d. Sarajevo (u daljnjem tekstu: Bosnalijek), lijek Target Plus proizvođača Farmavita d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: Farmavita) i lijek Helicol proizvođača Zada Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac (u daljnjem tekstu: Zada), redni brojevi 1. do 3. u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK.
- Dakle, za vrstu lijeka (jedan generički naziv lijeka) - Omeprazol, je u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK izbor smanjen sa 8 lijekova i 8 proizvođača, na samo 3 lijeka i 3 proizvođača, i to isključivo domaća bosanskohercegovačka proizvođača lijekova (Bosnalijek, Farmavita i Zada).
- Slična je situacija i sa vrstom lijeka (generičkim nazivom lijeka) Karvedilol (ATC grupa C07AG02). U Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK je za vrstu lijeka Karvedilol bilo uvršteno 6 (šest) lijekova od 6 (šest) različitih proizvođača.

- U Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka) Karvedilol je uvršteno samo 4 (četiri) različita lijeka (različitim pakovanjima) od 4 (četiri) različita proizvođača, od kojih su svi domaći proizvođači - Bosnalijek, Farmavita, Hemofarm i Zada, pri čemu su ustvari za ovu kategoriju lijekova u odnosu na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK izbačeno tri strana proizvođača lijekova (Krka, Pliva i Bilim), zadržana tri domaća proizvođača lijekova (Bosnalijek, Zada, Farmavita) i dodan još jedan domaći proizvođač lijekova Hemofarm.
- Dakle, za vrstu lijeka (jedan generički naziv lijeka) - Karvedilol, je izbor na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK smanjen sa 6 lijekova i 6 proizvođača, na samo 4 lijeka i 4 proizvođača, i to isključivo domaća bosanskohercegovačka proizvođača lijekova (Bosnalijek, Farmavita, Hemofarm i Zada).
- Podnositelj zahtjeva se dopisom broj: 1691/22-1 od dana 14.04.2022. godine obratio premijeru i svim članovima Vlade kao i predsjedniku Skupštine Unsko-sanskog kantona, te ih upozorio na nezakonitost Nove Pozitivne Liste lijekova USK i na činjenicu da na ovaj način Vlada krši odredbe Zakona o konkurenciji, drugih zakonskih odredbi i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, te kojim je zatražio od Vlade da izmijeni Odluku o listi lijekova iz 2022. godine i istu uskladi sa primjenjivim propisima, na šta Vlada nije reagirala.
- Svi lijekovi koje je Podnositelj zahtjeva naveo u Zahtjevu da su izostavljeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK su uredno registrirani i imaju dozvolu Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija za lijekove BiH) za stavljanje na tržište, te ispunjavaju sve uvjete utvrđene Pravilnikom o bližim kriterijima za uvrštavanje na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK.
- Pravilnik o bližim kriterijima niti jednom riječju ne omogućava izostavljanje ili skidanje lijekova stranih proizvođača lijekova sa pozitivne liste kantona radi favoriziranja domaćih proizvođača.
- Sukladno članku 2. stavak (1) Zakona o konkurenciji, evidentno je da se isti primjenjuje na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, što znači da se primjenjuje i na Vladu.
- Nadalje, članak 4. Zakona o konkurenciji se odnosi i na jednostrane pravne akte, te nije nužno da postoji ugovor ili druga vrsta sporazuma između dvije različite strane da bi postojao zabranjeni sporazum od strane organa državne uprave i lokalne samouprave, što implicira da se Odluka o listi lijekova iz 2022. godine može tretirati kao zabranjeni sporazum.
- Navedene tvrdnje su potvrđene i od strane Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH), koji je više puta, izričito i nedvosmisleno, potvrdio da se Zakon o konkurenciji primjenjuje i na javne organe ako svojim djelovanjem utječu na tržište, bez obzira što ne djeluju na tržištu na komercijalnoj osnovi kao gospodarski subjekti, što je vidljivo iz presude broj: S1 3 U 021563 16 U od dana 09.06.2017. godine i presude broj: S1 3 U 031711 19 od dana 10.12.2020. godine.
- Podnositelj zahtjeva ističe da je vjerovatno da će se Vlada pozivati na primjenu prava konkurencije Europske unije na javne organe kada vrše javne ovlasti, odnosno sudsku praksu iz Europske unije prema kojoj se pravo konkurencije ne primjenjuje na javne organe kada vrše javne ovlasti.

- Iako nije sporna praksa Europske komisije da se pravo konkurencije ne primjenjuje na javna tijela prilikom vršenja javnih funkcija, takva praksa nije primjenjiva u Bosni i Hercegovini, jer Zakon o konkurenciji izričito propisuje takvu primjenu i izričito daje ovlaštenje Konkurencijskom vijeću da primjenjuje Zakon o konkurenciji na sva javna tijela prilikom vršenja javnih funkcija kojima mogu utjecati na tržište, dok Europska komisija nema takve ovlasti na temelju članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije.
- Sukladno sa člankom 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji nije uopće neophodno da organi državne uprave moraju sudjelovati na tržištu na komercijalnoj (gospodarskoj) osnovi da bi se na njih primjenjivao Zakon o konkurenciji, prema Zakonu o konkurenciji je dovoljno da organi državne uprave svojim postupanjem mogu utjecati na tržište.
- Nesporno je da organi javne uprave svojim djelovanjem i vršenjem javnih funkcija mogu utjecati na tržište i da mogu spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišnu konkurenciju, što je upravo i ono što čini Vlada u predmetnom slučaju - donošenjem Nove Pozitivne Liste lijekova USK, Vlada izravno utječe na tržište, jer oni lijekovi koji su izostavljeni sa liste nemaju uopće pristupa mjerodavnom tržištu, odnosno isti su u cijelosti isključeni sa mjerodavnog tržišta, čime Vlada izravno ograničava broj lijekova i konkurenata na tržištu, odnosno sprječava i/ili ograničava konkurenciju, što sukladno sa Zakonom o konkurenciji predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, što je sukladno sa odlukama Suda BiH.
- U predmetnom slučaju, Podnositelj zahtjeva ističe da je za relevantno tržište proizvoda potrebno razdvojiti lijekove koji se prodaju komercijalno (van pozitivnih listi), i koji se propisuju i izdaju putem pozitivnih listi lijekova, jer uvjeti prodaje za ove dvije kategorije nisu isti.
- Kao što je prethodno navedeno, lijekovi koji se nalaze na pozitivnim listama lijekova se pacijentu (potrošaču) propisuju i izdaju besplatno, jer troškove istih snosi nadležni kantonalni zavod zdravstvenog osiguranja, dok lijekove koji se ne nalaze na listama, pacijenti (potrošači) moraju sami da plate.
- Ovo znači da sa aspekta korisnika lijekova (pacijenta-potrošača) lijekovi na pozitivnoj listi i van pozitivne liste nemaju iste uvjete prodaje niti istu cijenu (jedne korisnici-pacijenti dobijaju besplatno a druge moraju platiti), radi čega prodaja lijekova van pozitivne liste i propisivanje i izdavanje lijekova preko pozitivne liste moraju biti razdvojeni u različita mjerodavna tržišta.
- Što se tiče mjerodavnog zemljopisnog tržišta, Podnositelj zahtjeva ističe da je ono u Federaciji Bosne i Hercegovine na kantonalnoj/županijskoj razini, jer pozitivne liste lijekova donose kantoni/županije i nadoknadu troškova sa pozitivne liste vrše kantonalni/županijski zavodi zdravstvenog osiguranja.
- Sukladno sa tim, Podnositelj zahtjeva je mjerodavno tržište za ovaj postupak definirao kao tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda u Unsko-sanskom kantonu.

- Potrebno je naglasiti da iako tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda u Unsko-sanskom kantonu predstavlja jedno relevantno tržište, na njemu se ipak nalazi više različitih vrsta/kategorija (ATC grupa) lijekova, koji nisu međusobno zamjenjivi.
- Tako npr. lijekovi za visok pritisak nisu zamjenjivi sa lijekovima sa želudčane probleme. Međutim, smatramo da se mjerodavno tržište ne treba dalje dijeliti na pojedine vrste lijekova, nego da sve te vrste/kategorije (ATC grupe) lijekova predstavljaju različite segmente mjerodavnog tržišta.
- U tom smislu ponovno ističemo da je Nova Pozitivna Lista lijekova USK imala značajan utjecaj na mjerodavno tržište, jer je istom spriječena, ograničena i/ili narušena konkurencija na mjerodavnom tržištu.
- Nova Pozitivna Lista lijekova USK je izbacila konkurente domaćim proizvođačima lijekova (tj. proizvode stranih proizvođača lijekova) iz 59 (vrsta/kategorija ATC grupa) lijekova, što nesumnjivo ima značajan negativan utjecaj na mjerodavno tržište.
- Na ovaj način se ograničava pristup mjerodavnom tržištu stranim proizvođačima lijekova i proizvođačima generičkih lijekova, s obzirom da isti nisu stavljeni na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK, što znači da ljekari u Unsko-sanskom kantonu ne mogu propisati navedene lijekove pacijentima (korisnicima lijekova) na teret Zavoda.
- Favoriziranje domaćih proizvođača lijekova i originatora koji se uvrštavaju na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK, čime dolazi do smanjenja konkurencije između lijekova na tržištu i do manjeg izbora za pacijente (korisnike lijekova), ali i za ljekare koji propisuju lijekove, što može dovesti do ugrožavanja dobrobiti pacijenata.
- Ograničenje broja ponuđača/proizvođača koji mogu nuditi svoj proizvod na određenom mjerodavnom tržištu jeste izravno i nesporno ograničenje tržišne konkurencije, koje može biti opravdano samo u izuzetnim okolnostima, a koje ovdje ne postoje, posebno s obzirom na štetu koja se prouzrokuje Podnosiocu zahtjeva i stranim proizvođačima lijekova i proizvođačima generičkih lijekova.
- U tom smislu, čak ni odredba članka 9. Zakona o lijekovima FBiH koja navodi da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova (tj. broj konkretnih proizvoda) koji se stavljaju na liste nije sukladan sa Zakonom o konkurenciji.
- Podnositelj zahtjeva ističe da federalna i kantonalna/županijska tijela mogu ograničiti pozitivne liste lijekova samo u smislu koja vrsta lijekova (koji generički nazivi lijekova) će biti uvrštena na listu - odnosno, u suštini, za koje bolesti/stanja će biti uvršteni lijekovi na pozitivnu listu, a za koja neće.

- Primjera radi, potpuno je opravdano da nadležni zavod za zdravstveno osiguranje odluči da će na pozitivnu listu staviti lijekove koji npr. služe za liječenje bolesti srca, međutim da neće staviti na listu lijekove koji služe za tretiranje alergija.
- Međutim, za onu vrstu lijekova (generički naziv lijeka) koju odluči da stavi na pozitivnu listu, na listi moraju biti prihvaćeni svi lijekovi te vrste (tog generičkog naziva) koji su registrirani na teritoriju Bosne i Hercegovine kod Agencije za lijekove BiH.
- Svi posebni lijekovi (tj. svi zaštićeni nazivi lijekova) koji su odobreni za stavljanje na tržište u Bosni i Hercegovini i registrirani kod Agencije za lijekove BiH pod istim generičkim nazivom i istom ATC šifrom, su sigurni za korištenje i mogu se koristiti za liječenje istih bolesti ili stanja kod pacijenata.
- Samim tim, ne postoji nikakav opravdan razlog ili zakonsko uporište zašto bi neki od tih posebnih lijekova bio izostavljen sa pozitivne liste lijekova, posebno kada se uzme u obzir da na pozitivnoj listi lijekova svi lijekovi jedne grupe (istog generičkog naziva) imaju istu cijenu.
- Podnositelj zahtjeva ističe da je nesporno da je cilj donošenja Nove Pozitivne Liste lijekova USK sprečavanje, ograničavanje i/ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, s obzirom da se navedenom Listom smanjuje broj dostupnih lijekova na pozitivnoj list Unsko-sanskog kantona, jer se u kategorijama (grupama ili vrstama) lijekova gdje svoje proizvode (lijekove) nude domaći proizvođači lijekova ograničava broj lijekova koji se nalaze na listi.
- Na ovaj način se smanjuje ili u potpunosti uklanja konkurencija domaćim proizvođačima lijekova, jer se primjera radi, za određenu grupu lijekova na listi umjesto 8 lijekova raznih proizvođača lijekova (domaćih i stranih), sada nalaze samo lijekovi domaćih proizvođača lijekova, time se poboljšava položaj domaćih proizvođača lijekova, na teret stranih proizvođača lijekova, što je nesumnjivo suprotno principima pravične konkurencije na tržištu, što ima za posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.
- Iz članka 4. Zakona o konkurenciji proizilazi da Konkurencijsko vijeće mora utvrditi koje su posljedice za tržišnu konkurenciju na cjelokupnom mjerodavnom tržištu, što znači da mora uzeti u obzir i posljedice za druge sudionike na mjerodavnom tržištu, tj. na druge strane proizvođače lijekova koji s izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK.
- Ovo je sukladno sa praksom prava konkurencije Europske unije. Tako je u predmetu MasterCard protiv evropske komisije (Presuda Sud Europske unije od dana 11.09.2014. godine u predmetu C-382/12 P), Sud Europske unije naveo da se kod ocjene posljedica sporazuma mora uzeti u obzir cjelokupan kontekst u poređenju sa situacijom kada takav sporazum ne bi postojao: „161. Što se tiče primjedbe RBS-a - rezimirane u točki 128. ove presude - prema kojoj je Komisija prilikom ispitivanja pitanja djeluje li neka odluka ograničavajuće na tržišno natjecanje trebala ispitati koji bi se „hipotetski slučaj“ uistinu ostvario kada bi CMI-ji nestali, treba podsjetiti da je Sud opetovano presuđivao da - u svrhu ocjene treba li neki sporazum smatrati zabranjenim zbog promjena u tržišnom natjecanju koje uzrokuje - tržišno natjecanje treba ispitati u stvarnom okviru u kojem bise odvijalo da sporni sporazum ne postoji“.

- Dakle, prilikom ocjene posljedica na konkurenciju na tržištu, Konkurencijsko vijeće mora uzeti u obzir posljedice na cjelokupno tržište, što uključuje i druge strane proizvođače lijekova, a ne samo one koje zastupa Podnositelj zahtjeva.
- Posljedice na cjelokupno mjerodavno tržište i na sve strane proizvođače lijekova su ogromne, jer je Vlada Novom Pozitivnom Listom lijekova USK sa mjerodavnog tržišta izbacila veliki broj lijekova stranih proizvođača lijekova (ne samo lijekove koje zastupa Podnositelj zahtjeva), od kojih su neki bili sa vodećim tržišnim udjelom u svojoj kategoriji lijekova.
- Primjera radi, za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova ibandronska kiselina (ATC grupa M05BA06) su sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačeni lijekovi: Alvodronic, proizvođača Alvogen d.o.o. Barice, koji je u 2021. godini imao 69,29% tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova, lijek Bonviva proizvođača F. Hoffman - La Roche Ltd., koji je u 2021. godini imao 30,42% tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova (dakle ova dva lijeka su zajedno imala 99,71% tržišnog udjela. Međutim, ovi lijekovi su izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, te je umjesto njih na listu dodan lijek IDIKA domaćeg proizvođača Hemofarm, te su umjesto 4 lijeka od 4 proizvođača sada u ovoj kategoriji lijekova dostupna samo dva lijeka od dva proizvođača, pri čemu su sa tržišta izbačeni glavni lijekovi iz ove vrste (kategorije) lijekova.
- Nadalje, za kategoriju za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova bisoprolol (ATC grupa C07AB07) je sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačen lijek Byol, proizvođača Lek d.d., koji je u 2021. godini imao 47,45% tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova i bio je vodeći lijek iz ove kategorije lijekova. Ukupno je iz ove kategorije lijekova izbačeno 5 lijekova 5 stranih proizvođača.
- Nadalje, za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova diklofenak (ATC grupa M01AB05) je sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačen lijek Voltaren, proizvođača Pliva d.o.o., koji je u 2021. godini imao 50,18% tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova i bio je vodeći lijek iz ove kategorije lijekova. Ukupno je iz ove kategorije lijekova izbačeno 3 lijeka 2 strana proizvođača.
- Nadalje, za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova mesalazin (ATC grupa A07EC02) je sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačen lijek Salofalk proizvođača Dr. Falk Pharm GmbH, Njemačka, koji je u 2021. godini imao 56,85% tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova i bio je vodeći lijek iz ove kategorije lijekova.
- Ovo je samo primjer cilja i posljedica postupanja Vlada, koja Novom Pozitivnom Listom lijekova USK pokušava da ukloni sa mjerodavnog tržišta konkurente domaćim proizvođačima lijekova, što nesumnjivo predstavlja sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.
- U tom smislu Podnositelj Zahtjeva je pripremio tablicu sa procjenom tržišnih udjela pojedinih proizvođača lijekova za kategorije/grupe lijekova koje su pogođene Novom Pozitivnom Listom lijekova USK (prema njihovim generičkim ATC oznakama grupe lijeka) prije i nakon primjene

sporne Nove Pozitivne Liste lijekova USK. Ističemo da ova tablica samo predstavlja procjenu, s obzirom da Podnositelj zahtjeva još uvijek nema podatke za 2022. godinu:

Tablica 2.

Zbir procjene vrijednosti proizvoda koje Unifarm zastupa u odnosu na druge proizvođače na mjerodavnom tržištu Unsko-sanskog kantona u 2021. godini (prije stupanja na snagu Nove Pozitivne liste lijekova USK) i u 2022. godini (nakon stupanja na snagu Nove Pozitivne liste lijekova USK)					
Proizvođač	Prije primjene Nove Pozitivne liste lijekova USK (2021.)		Nakon primjene Nove Pozitivne liste lijekova USK (2022.)		Rast/pad %
	Vrijednost (BAM)	Udjel (%)	Vrijednost (BAM)	Udjel (%)	
Abdi Ibrahim Ilac Sanayi ve Ticaret A.S	(..)** ¹	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Actavis Group PTC ehf	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Alkaloid AD-Skopje	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Alvogen d.o.o. Barice	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
<i>Amsal Pharmaceuticals d.o.o.</i>	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Astellas Pharma	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Bayer Pharma AG	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Berlin-Chemie AG, Menarini Group	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
BGP Products Operations GmbH	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Bilim Ilac Sanayii Ve Ticaret A.S.	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Bilim Pharmaceuticals A.s. Turska	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Biofarma IlacSan. ve TICA.S.	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
<i>Bosnalijek d.d.</i>	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Deva Holding A.S.	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Dr. Falk Pharm GmbH - Freiburg, Njemačka	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
EWOPHARMA AG	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
F. Hoffman - La Roche Ltd.	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Farmal d.d., Hrvatska	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**

¹ (..)**- Podatci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu članka 38. Zakona o konkurenciji.

<i>Farmavita d.o.o. Sarajevo</i>	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Ferring	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Galencium Health	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Grunenthal GmbH - Aachen, Njemačka	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
<i>Hemofarm d.o.o. Banja Luka</i>	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Ilko Ilac	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Krka, tovarna zdravil, d.d.	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
LEK farmaceutska družba d.d.	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Les Laboratoires Servier	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Meda Pharmaceuticals Switzerland GmbH	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Merck KGA	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Merck Sharp & Dohme	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
<i>NATURA PHARM d.o.o. Široki Brijeg</i>	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Nobel Ilac Sanayii ve Ticaret A.S., Turska	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Novartis Pharma	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Pfizer Luxembourg Sarl	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Pliva Hrvatska d.o.o.	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Pro.Med.CS Praha a.s.	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Replek Farm DOOEL Skopje	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Sanofi Aventis Group	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Stada Arzneimittel AG - Bad Vilbel, Njemačka	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Takeda GmbH	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
UCB Pharma, Italija	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Viennapharm GmbH	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Wellcome Limited	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
<i>Zada Pharmaceuticals d.o.o.</i>	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Zdravlje A.D. Leskovac	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**

Legenda: *Domaći proizvođači* i **proizvođači koje zastupa Unifarm**

- Podnositelj zahtjeva je uz Zahtjev priložio dvije tablice, koje detaljnije prikazuju diskriminatorski tretman lijekova stranih proizvođača, po pojedinačnim kategorijama/vrstama (ATC grupama) lijekova, te tako Tablica 3. pokazuje procjenu udjela proizvoda na mjerodavnom tržištu Unsko-sanskog kantona koje Unifarm zastupa u odnosu na druge proizvođače za 2021. godinu (prije stupanja na snagu Nove Pozitivne Liste lijekova USK), dok Tablica 4. prikazuje procjenu udjela proizvoda na mjerodavnom tržištu Unsko-sanskog kantona koje Unifarm zastupa u odnosu na druge proizvođače za 2022. godinu (nakon stupanja na snagu Nove Pozitivne Liste lijekova USK).
- Iz svega iznad navedenog, nesumnjivo proizilazi da Nova Pozitivna Lista lijekova USK ima izuzetno značajne posljedice na konkurenciju na mjerodavnom tržištu, iz razloga što je izuzetno veliki broj lijekova, od kojih su neki vodeći lijekovi u okviru svoje kategorije lijekova, sa izuzetno velikim tržišnim učešćem (npr. lijekovi koji su imali tržišno učešće od preko 50%, 75% ili čak i 90% u okviru svoje kategorije lijeka) u potpunosti isključen sa mjerodavnog tržišta.
- Vlada je u iznad navedenih 59 kategorija lijekova sa mjerodavnog tržišta izbacila generičke lijekova stranih proizvođača lijekova, te je u iznad navedenih 59 kategorija lijekova ostavila skoro isključivo domaće proizvođače lijekova i strane proizvođače originatore, pri čemu u nekim kategorijama/vrstama (ATC grupama) lijekova uopće nema originatora, nego su na listi ostali samo domaći proizvođači sa generičkim lijekovima, a strani proizvođači generičkih lijekova su izbačeni sa liste.
- Nesumnjivo je da je na ovaj način smanjen izbor lijekova za ljekare i pacijente za ove kategorije lijekova, pa tako pacijenti više ne mogu preko pozitivne liste besplatno dobiti lijekove koje su prethodno koristili i koje su prethodno mogli dobiti preko pozitivne liste lijekova.
- Na primjer lijek Alvodronic proizvođača Alvogen d.o.o. Barice, koji se koristi za liječenje teških oblika osteoporoze, pacijenti koji su prethodno dobivali taj lijek besplatno preko pozitivne liste ili novi pacijenti, sada uopšte više ne mogu dobiti taj lijek besplatno putem recepta svog ljekara, nego moraju mijenjati lijek koji dobivaju besplatno ili moraju platiti ovaj lijek (što veliki broj građana u Bosni i Hercegovini ne može priuštiti). Isti je slučaj i za lijek Bonviva proizvođača F. Hoffman - La Roche Ltd. S obzirom da su ova dva lijeka zajedno imala 99,71% tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova, to znači da de facto svi pacijenti koji koriste ovu vrstu lijeka, koja služi za liječenje teških oblika osteoporoze, moraju mijenjati lijek, jer su lijekovi koje su prethodno koristili izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK.
- Dakle, negativne posljedice po konkurenciju se ne iskazuju samo u finansijskim okvirima, nego se negativne posljedice očituju i u okvirima smanjenja broja proizvoda i broja konkurenata na tržištu, što dovodi do smanjenja izbora za pacijente (potrošače), a nesporno je da je došlo do smanjenja izbora lijekova za ljekare i pacijente na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK.
- Europska komisija u Smjernicama o primjenjivosti članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na horizontalne ugovore o suradnji (eng. Guidelines on the applicability of Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union to horizontal co-operation agreements), u paragrafu 27, navela: *„Da bi ugovor imao restriktivne posljedice na konkurenciju u smislu članka 101(1), mora imati, ili da je vjerovatno da će imati, značajan negativan utjecaj na*

najmanje jedan od parametara konkurencije na tržištu, kao što je cijena, proizvodnja, kvalitet proizvoda, raznolikost proizvoda ili inovacije“.

- Podnositelj zahtjeva ističe da za dokazivanje negativnih posljedica po konkurenciju nije neophodno da svi strani proizvođači budu izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK niti da budu izbačeni iz svih kategorija lijekova, te nije neophodno da budu izbačeni svi proizvođači generičkih lijekova.
- Nesumnjivo je da postoje negativne posljedice za konkurenciju na mjerodavnom tržištu (sprječavanje, ograničavanje i/ili narušavanje konkurencije) jer se u 59 vrsta/kategorija (ATC) grupa lijekova Novom Pozitivnom Listom lijekova USK značajno smanjuje izbor i raznolikost dostupnih proizvoda za pacijente (potrošače).
- Također, nije neophodno da svi lijekovi određenog proizvođača budu izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK da bi postojala negativna posljedica po konkurenciju na tržištu.
- Izbacivanje određenog broja stranih proizvođača lijekova iz velikog broja kategorija lijekova (prema podacima Podnositelja zahtjeva, oko 59 kategorija lijekova) nesumnjivo ima značajnu negativnu posljedicu na konkurenciju na tržištu, odnosno nesumnjivo ima i za svoj cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.
- Podnositelj zahtjeva ističe da je od izbacivanja lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, na teritoriju Unsko-sanskog kantona značajno opala prodaja 29 lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva (navedeni u ovom Zahtjevu), a koji su izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK.
- Dakle, nesporno je da će Podnositelj zahtjeva pretrpiti materijalnu štetu, s obzirom da će doći do smanjene prodaje lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva putem Nove Pozitivne Liste lijekova USK, s obzirom da je 29 lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva izbačeno sa liste.
- Pri ovome, ističemo da je šteta i negativna posljedica za Podnositelja zahtjeva mnogo veća i da se ne odnosi samo na financijske posljedice, jer se veliki broj lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva u potpunosti izbacuje sa mjerodavnog tržišta.
- Na ovaj način Podnositelj zahtjeva je onemogućen da konkuriše drugim lijekovima na relevantnom tržištu te je onemogućen da podstiče i razvija prodaju tih lijekova koji su izbačeni, te da u budućnosti potencijalno poveća i unaprijedi njihovu prodaju i tržišni udjel.
- Sud Europske unije također potvrdio da negativna posljedica po konkurenciju ne mora čak ni već nastupi (iako je nesumnjivo da u predmetnom slučaju stvarna negativna posljedica i na ukupno tržište i na Unifarm već nastupila), nego da se moraju uzeti u obzir i potencijalni učinci na konkurenciju. Tako je u predmetu Maxima Latvija (presuda Suda Europske unije od dana 26.11.2015., u predmetu C-345/14) ponovio ustaljenu praksu Suda koja propisuje da Vijeće mora

uzeti u obzir ne samo stvarne posljedice na konkurenciju, nego i potencijalne posljedice na konkurenciju.

- Svojim postupanjem, Vlada izravno onemogućava određenim proizvodima stranih proizvođača lijekova da sudjeluju na mjerodavnom tržištu i da se takmiče sa proizvodima iste kategorije domaćih proizvođača lijekova.
- U svom odgovoru, Vlada će se vjerovatno braniti pozivanjem na zakonske odredbe Zakona o lijekovima FBiH, Pravilnika o bližim kriterijima, te Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH, navodeći da ove odredbe daju pravo Vladi da ograniči broj lijekova za određene kategorije (ATC grupe) lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK. Međutim, takvi navodi Vlade su u cijelosti neutemeljeni, što je vidljivo iz članka 9. Zakona o lijekovima FBiH.
- Zakon o lijekovima FBiH ni na koji način ne propisuje da kantonalne/županijska pozitivne liste lijekova moraju ograničiti broj lijekova na listi, nego samo propisuje da je to moguće, sukladno sa propisanim kriterijima.
- Zakonom o lijekovima FBiH i Pravilnikom o bližim kriterijima je propisan točan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi i niti jednom odredbom Zakona i Pravilnika nije navedeno da se na listu stavljaju domaći proizvođači ili originatori, nego je navedeno da postoji mogućnost i indicije da Federalno ministarstvo zdravstva može donijeti takvu odluku, a što nije učinjeno, a i da jeste donesena takva odluka ista bi bila suprotna Zakonu o konkurenciji.
- Člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH je propisano da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova ali uz ispunjenje određenih kriterija i da se moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova bliže utvrđuje pravilnikom federalnog ministarstva. Ni jedan od navedenih kriterija ne daje prednost domaćim proizvođačima, nego su svi kriteriji jednaki za sve sudionike.
- Uvjeti koji su propisani u Zakonu o lijekovima FBiH su jednaki za sve, te članak 9. stavak (3) Zakona o lijekovima FBiH ne propisuje da se daje prioritet domaćim proizvođačima nad stranim proizvođačima lijekova, nego samo propisuje da se na listu trebaju uvrstiti domaći proizvođači lijekova, ali to ne treba biti na štetu stranih proizvođača lijekova jer se lijekovi domaćih proizvođača lijekova obvezno uvrštavaju na listu pored lijekova stranih proizvođača lijekova i originatora.
- Iz članaka 9. i 10. Pravilnika o bližim kriterijima slijedi da se kriteriji koji se primjenjuju za stavljanje na odnosno skidanje sa pozitivne liste lijekova odnose jednako na sve proizvođače, odnosno da domaći proizvođači lijekova ne bi trebali imati prednost u odnosu na strane proizvođače.
- Iz navedenog proizilazi da ne postoji obveza kantonalnih/županijskih vlada da ograniče broj lijekova na kantonalnim/županijskim listama, nego Vlada svojom voljom ograničava broj lijekova na način koji krši Zakon o konkurenciji.

- U konkretnom slučaju, Vlada je ograničila broj lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK, tako što je sa mjerodavnog tržišta izbacila skoro sve konkurente domaćim proizvođačima lijekova, u onim vrstama/kategorijama lijekova gdje domaći proizvođači nude svoje lijekove.
- Zakon o lijekovima FBiH nije obavezivao Vladu da ograniči broj lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK, nego je Vlada to uradila vlastitom voljom i vlastitom odlukom, što znači da se ne radi o zakonski ograničenom mjerodavnom tržištu.
- Da se ne radi o zakonski ograničenom tržištu proizilazi iz činjenice da, na osnovu istih zakonskih i podzakonskih propisa (Zakona o lijekovima FBiH i Pravilnika o bližim kriterijima), Prethodna Pozitivna Lista lijekova USK nije ograničavala broj lijekova na listi, nego je na listu uvrstila sve lijekove koji su registrirani u Bosni i Hercegovini i koji su se prijavili za stavljanje na listu.
- Dakle, iako su vrijedili identični zakonski i podzakonski propisi, na Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK nije bilo ovakvog ograničavanja broja lijekova i izbacivanja sa liste stranih proizvođača generičkih lijekova.
- Nadalje, 6 (šest) drugih kantona/županija u Federaciji Bosne i Hercegovine (Posavski kanton, Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Bosansko-podrinjski kanton, Srednjobosanski kanton, Zapadnohercegovački kanton/županija) također ne sadrže ograničenja u broju lijekova na pozitivnim/ listama, nego su na liste uvrstili sve lijekove koji su prijavljeni za određenu kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova, bez ograničenja broja, na temelju istih zakonskih i podzakonskih propisa.
- Nezakonito ograničenje broja lijekova su 2021. godine uveli Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije, Vlada Kantona Sarajevo, Vlada Kantona 10, te Vlada Unsko-sanskog kantona 2022. godine, svojim autonomnim izborom, a ne zato što su na to bili primorani mjerodavnim propisima, a što je vidljivo iz činjenice da u prethodnim pozitivnim listama u ovim kantonima/županijama nije bilo ograničenja broja lijekova, iako su na snazi bili isti zakonski i podzakonski propisi.
- Ovakvo ograničenje također ne postoji ni u Republici Srpskoj, gdje su na pozitivnu listu lijekova uvršteni svi lijekovi koji ispunjavaju uslove za uvrštavanje na listu, bez obzira na njihov broj i na porijeklo proizvođača.
- Dakle, u predmetnom slučaju se ne radi o zakonski ograničenom tržištu, s obzirom da Zakon o lijekovima FBiH ne propisuje obvezu vladama kantona/županija da ograniče broj lijekova, nego ostavlja tu mogućnost kantonima/županijama na izbor i propisuje određene kriterije.
- Također, ne radi se ni o prirodno ograničenom tržištu, jer da je riječ o tržištu koje mora biti ograničeno zbog prirode proizvoda i tržišta, isto bi bilo ograničeno u svim kantonima/županijama i na teritoriju Republike Srpske, a što nije slučaj. Evidentno je da je do povrede konkurencije došlo slobodnom voljom Vlade, što znači da postoji zabranjeni sporazum u smislu članka 4. Zakona o konkurenciji koji je počinjen od strane Vlade.

- Pored toga što Vlada krši odredbe Zakona o konkurenciji, Podnositelj zahtjeva ističe da isto krši i veliki broj zakona Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine. Ističemo da je ovo potvrđeno i od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, dopisom broj: 06-19-1127-1/22 od dana 10.05.2022. godine.
- Podnositelj zahtjeva ističe da je postupanje Vlade i diskriminacija stranih proizvođača lijekova u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK protivna članku 8. Zakonu o politici izravnih stranih ulaganja u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 4/1998, 17/1998, 13/2003, 48/2010 i 22/2015) (u daljnjem tekstu: Zakon o politici izravnih stranih ulaganja u BiH) kojim se zabranjuje diskriminacija stranih ulagača u Bosni i Hercegovini.
- Veliki broj lijekova stranih proizvođača lijekova (dakle, i drugih stranih proizvođača lijekova, a ne samo lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva), gdje su nositelji dozvole za takve njihova povezana društva osnovana u Bosni i Hercegovini, koja se smatraju ulaganjem u Bosnu i Hercegovinu, je izbačen sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, čime se izravno diskriminiraju i krše prava takvih stranih proizvođača lijekova -stranih ulagača u Bosnu i Hercegovinu.
- Također, Protivna strana krši članke 1. i 6. Zakona o vanjskotrgovinskoj politici Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 7/1998 i 35/2004) (u daljnjem tekstu: Zakon o vanjskotrgovinskoj politici BiH) koji izričito zabranjuje diskriminaciju roba iz inostranstva i propisuje obvezu jednakog tretmana roba iz inostranstva i roba proizvedenih u Bosni i Hercegovini.
- Podnositelj zahtjeva ističe da Vlada svojim djelovanjem krši članke 19., 21. i 124 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane (SL L 164, 30.06.2015.) (u daljnjem tekstu: SSP) kojim je regulirano tretiranje industrijskih proizvoda iz Europske unije. Prema članku 21. SSP, nedozvoljene su sve mjere kojima se diskriminiraju proizvodi iz država članica Europske unije, odnosno kojima se favoriziraju proizvodi iz Bosne i Hercegovine, a kako to čini Vlada.
- Podnositelj zahtjeva navodi da Vlada svojiim djelovanjem krši odredbe Centralnoeuropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (u daljnjem tekstu: CEFTA), kao i Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom.
- Postupanje Vlade predstavlja mjeru sa jednakim učinkom kao količinsko ograničenje uvoza, što je suprotno članku 3. CEFTA. Sukladno sa stavkom 9. preambule, člancima 12,15,16,17,19, 32. i 35. CEFTA sporazuma, jasno je da je princip nediskriminacije jedan od temeljnih principa CEFTA sporazuma.
- Vlada svojim djelovanjem postupa suprotno članku 2.5. Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom, diskriminirajući proizvođače lijekova iz Republike Turske, primjera radi proizvođače lijekova Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Turska i Deva Holding A.S., Turska, koje u Bosni i Hecegovini zastupa Podnositelj zahtjeva.

Imajući u vidu navedeno, Podnositelj zahtjeva smatra da je nesporno da Odluka o listi lijekova iz 2022. godine i izostavljanje 29 (dvadeset devet) lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, predstavlja zabranjeni sporazum koji je suprotan članku 4 stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, te da iz navedenih razloga navedena Odluka mora biti oglasena ništavom i stavljena van snage, s obzirom da se istom sprječava, ograničava i narušava konkurencija na tržištu.

Punomoćnik Vlade je podneskom broj: UP-06-26-3-018-12/22 dana 05.12.2022 godine, dostavio odgovor na Zahtjev i Zaključak o pokretanju postupka (u daljnjem tekstu: Odgovor za zahtjev), u smislu članka 33. stavak (3) Zakona o konkurenciji, u kojem navodi sljedeće:

- Vlada u cijelosti poriče činjenične navode Podnositelja zahtjeva i osporava pravnu osnovanost Zahtjeva za utvrđivanje postojanja zabranjenog sporazuma, te predlaže da nakon provedenog postupka, Konkurencijsko vijeće donese odluku kojom će Zahtjev gospodarskog subjekta Unifarm u cijelosti odbiti kao neutemeljen.
- Odredbama članka 5. stavak (5) Zakona o lijekovima FBiH propisano je da se bliži postupak za izbor lijekova, postupak i način izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, način stavljanja i skidanja lijekova sa liste, obveze ministarstava zdravstva i zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na listu.
- Člankom 8. Zakona o lijekovima FBiH, dana je ovlast vladama kantona/županija da donose listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona/županija. Na listu koju utvrđuju vlade kantona/županija (pozitivne liste) obvezno ulaze lijekovi koji su uvršteni na federalnu listu lijekova.
- Također, člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno da na pozitivnoj listi lijekova kantona/županija, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona/županija može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova.
- Radi provedbe Zakona o lijekovima, FBiH, Vlada je na način i po postupku koji je propisan Zakonom, provela proceduru i utvrdila novu listu lijekova u sklopu Odluke o listi lijekova iz 2022. godine.
- Za zakonito odlučivanje u ovom postupku prvenstveno su mjerodavne odredbe članka 2. Zakona o konkurenciji koje glase: „ Ovaj zakon se primjenjuje na sve pravne i fizičke osobe koje se posredno ili neposredno bave proizvodnjom roba i pružanjem usluga, sudjeluju u prometu roba i usluga, i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine, ili značajnijem dijelu tržišta (u daljnjem tekstu: gospodarski subjekti) i to na b) organe državne uprave i lokalne samouprave kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište".
- Dakle, bitan uvjet za primjenu Zakona o konkurenciji je da se subjekt bavi posredno ili neposredno proizvodnjom prodajom i pružanjem usluga, ili udjelom u prometu roba i usluga. Točka b) članka 2. Zakona o konkurenciji ne znači izuzeće od citirane uvodne odredbe, nego preciziranje da se i organi državne uprave i lokalne samouprave mogu smatrati gospodarskim subjektima na koje se primjenjuje Zakon o konkurenciji, ako se posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba, pružanjem usluga i sudjeluju u prometu roba i usluga, te s tim u vezi posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište.

- Za sporna pitanja u postupku su bitne odluka Europske komisije i Europskog suda pravde u postupcima, koji su se vodili protiv državnih organa u pojedinim zemljama članicama Europske unije, u svezi sa primjenom konkurencijskog prava, kao i donošenje odluka Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) donesenih u činjenično i pravno sličnim slučajevima. U tom smislu, ukazuje se naročito na slučajeve i odluke: Wouters (C-309/99), Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), FENIN (C- 205/3), Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Sudwestpfalz (C-475/99), Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96) i AOK Bundesverband, Bundesverband der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirtschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkrankenkassen e.V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C-306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (C-355/01), presuda Suda BiH broj S1 3 U 024742 U 2 od 05.04.2018. godine, presuda Suda BiH S1 3 U 024742 Uvp 2 od 10.10.2018. godine, presuda Suda BiH S1 3 U 022396 16 U od 30.08.2018. godine, presuda Suda BiH broj S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine, presuda Suda BiH broj S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine.
- U postupcima koji se vode pred Konkurencijskim vijećem teret dokazivanja je na Podnositelju zahtjeva, po čijem prijedlogu se vodi postupak, što u konkretnom slučaju znači da Unifarm, treba da dokaže da su, imajući u vidu naprijed navedena pitanja, ispunjeni uvjeti da se Vlada, u konkretnom postupku smatra gospodarskim subjektom na koga se primjenjuju pravila konkurencije.
- Evidentno je da su Konkurencijsko vijeće i Sud BiH, u duljem razdoblju nakon donošenja Zakona o konkurenciji i u pogledu primjene Zakona o konkurenciji na organe vlasti, ekstenzivno i neselektivno primjenjivali članci 2. i 4. Zakona o konkurenciji. Bosna i Hercegovina je, za razliku od drugih europskih zemalja primjenjivala pravila konkurencije na organe vlasti, bez obzira na okolnost da li oni postupaju vršeći javne ovlasti, ili se pojavljuju u svojstvu gospodarskog subjekta.
- Presudom Suda BiH broj S1 3 U 024742 18 U 2 od 05.04.2018. godine, jasno je izraženo slijedeće stanovište: „Kada se javna ustanova ili organi vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeliti da li njihovo postupanje može doći pod opseg članka. 4. Zakona o konkurenciji, neophodno je, prvenstveno, ispitati da li se radi o izvršavanju javne ovlasti, ili o postupanju koje može imati samo gospodarski subjekt.“
- Imajući u vidu naprijed citirano stanovište Suda BiH, Vlada ističe da donoseći predmetnu listu lijekova, nije postupala kao gospodarski subjekt i sudionik na tržištu, nego je postupala u statusu državnog organa, u okviru svojih ustavom i zakonom utvrđenih nadležnosti, uključujući i izričito ovlaštenje i obvezu utvrđenu u članku 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 30/97, 7/02, 70/08, 48/11, 36/18 i 61/22) (u daljnjem tekstu: Zakon o zdravstvenom osiguranju FBiH) i članku 8. Zakona o lijekovima FBiH.

- Pozitivnom listom lijekova utvrđuje se opseg prava osiguranih osoba za korištenje lijekova, koji se obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda. Pri tom je bitno da se sredstva socijalnog osiguranja formiraju na principu pune solidarnosti u zdravstvenoj zaštiti i da se pozitivna lista lijekova utvrđuje na temelju medicinske struke i nauke. Člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH utvrđen je izričit osnov da vlade kantona mogu ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova na pozitivnoj listi kantona. Prema tome, notorno je da niti jedan gospodarski subjekt ne može donijeti pozitivnu listu lijekova, nego je to u isključivoj nadležnosti Vlade, kao državnog organa.
- Dakle, ne postoji niti jedan argument da je, u postupku utvrđivanja liste lijekova, Vlada djelovala kao tržišni subjekt, niti da je svrha liste lijekova ograničavanje konkurencije na tržištu lijekova, odnosno da se odluka Vlade može smatrati zabranjenim sporazumom u smislu članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji. S tim u svezi, Vlada ističe da je u praksi Europskog suda pravde zauzet jasan stav da se: „pravila o konkurenciji ne primjenjuju na aktivnosti koje su povezane sa vršenjem javne funkcije" (slučaj Wouters, C-309/99 paragraf 57.).
- Odluka o listi lijekova iz 2022. godine, na temelju ovlasti utvrđenog u Zakonu o lijekovima FBiH, donosi Vlada, kao segment izvršne vlasti. Imajući u vidu način uspostavljanja vlade, njenu prirodu, ciljeve i osnov nastanka, nedvojbeno je da se radi o organu državne vlasti koji donošenjem predmetne odluke - odnosno liste lijekova, vrši vlast koja mu je povjerena. U tom svojstvu, Vlada je oblik organizovanja i djelovanja javne vlasti i nije gospodarski subjekt, pa je predmetna odluka o listi lijekova, opći akt, odnosno propis koji je donio organ vlasti, u okviru svojih ovlasti i na temelju zakona. Takva odluka, predstavlja opći akt javne vlasti, ona je dio nacionalnog zakonodavstva i nije produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga, jer je donesena autoritetom javne vlasti. Prema tome, donošenje odluke o pozitivnoj listi lijekova očigledno ne predstavlja ekonomsku aktivnost, niti se može smatrati zabranjenim sporazumom. Ovakvo stanovište izričito je potvrđeno presudama Suda BiH broj: S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine i broj: S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine, a navedena presuda se, također, poziva na pravna stanovišta Europskog suda izražena u presudi T-513/93 od 30.03.2000. godine.
- Pozitivna lista lijekova, po svojoj prirodi, ne predstavlja ni robu ni uslugu. Ona nije predmet pravnog prometa, odnosno, takva odluka se na tržištu ne kupuje i ne prodaje. To je opći akt javne vlasti, koji i po naprijed navedenom stanovištu Suda BiH predstavlja dio nacionalnog zakonodavstva, što apsolutno isključuje mogućnost da se Odluka o listi lijekova iz 2022. godine smatra robom ili uslugom.
- Imajući u vidu važeće propise, nema nikakve sumnje da ne postoje drugi subjekti koji bi, djelujući na tržištu, mogli umjesto Vlade obavljati istu aktivnost, odnosno usvojiti pozitivnu listu lijekova.
- Člankom 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH i članka 8. Zakona o lijekovima, utvrđene su nadležnosti vlade kantona/županija u pogledu donošenja liste lijekova, koji se izdaju na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja. Nijedan drugi subjekt nema ovlasti za donošenje takve liste, i ne može se zakonito baviti istom aktivnošću, što znači da ne može biti ni potencijalni konkurent u postupku donošenja pozitivne liste lijekova.
- Naprijed navedene činjenice, ukazuju na utemeljenost primjene stanovišta mjerodavnih europskih institucija koje glasi: „Ukoliko ne postoji mogućnost da privatna flrma vrši istu aktivnost, tada nema svrhe primjenjivati pravila konkurencije".[Slučajevi AOK Bundesverband, Bundesverband

der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirtschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkrankenkassen e. V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundiplarmu GmbH (C-306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (C-355/01)].

- Nijedna mjerodavna činjenica ili okolnost ne daje osnova za zaključak da Vlada donošenjem pozitivne liste lijekova ostvaruje prihode ili rashode, odnosno profit ili gubitak i da u tom smislu snosi rizik poslovanja na tržištu.
- Donoseći Novu Pozitivnu Listu lijekova USK, sukladno sa ovlastima koja, kao državni organ ima na temelju odgovarajućih zakona, Vlada ne ostvaruje bilo kakve prihode po tom osnovu. Vlada, također, po istom osnovu nema ni rashoda. Dakle, donošenjem pozitivne liste lijekova, Vlada ne ostvaruje, niti može ostvariti bilo profit bilo gubitak i s tim u svezi ne snosi rizik poslovanja na tržištu. Takav položaj Vlade isključuje primjenu Zakona o konkurenciji, kod donošenja pozitivne liste lijekova.
- Opće prihvaćena pravna stanovišta europskih institucija, polaze od toga da bi se neko lice, u smislu konkurencijskog prava, moglo smatrati tržišnim subjektom, ono mora nuditi dobra ili usluge na tržištu, snositi ekonomski ili financijski rizik poslovanja i imati mogućnost profita. Ako takve pretpostavke nisu prisutne, u tom slučaju nema osnova za primjenu konkurencijskog prava. [Odluka Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Suidwestpfalz (C- 475/99); Odluka Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96)].
- Od značaja je i činjenica da se pozitivna lista lijekova utvrđuje isključivo u svrhu ostvarivanja prava osiguranih osoba iz osnova zdravstvenog osiguranja. Dakle, svrha pozitivne liste je ostvarivanje prava osiguranih osoba na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja. Ta sredstva su namijenjena osiguranicima i njihova svrha je ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu osiguranika. Ne radi se o sredstvima koja su namijenjena industriji lijekova i njihova svrha nije profit proizvođača lijekova. S tim u svezi, upravo je mjerodavna odluka Europskog suda pravde u slučaju Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91) u kojoj je izraženo slijedeće stanovište: „Zdravstveni fondovi i organizacije uključene u upravljanje javnim sustavom socijalne zaštite vrše isključivo društvenu funkciju. To se djelovanje temelji na načelu nacionalne solidarnosti i potpuno je neprofitno“.
- Jednako je mjerodavno i stanovište Europskog suda pravde u slučaju FENIN (C-205/3), kojim je izričito utvrđeno da „SNS upravljačka tijela (26 javnih tijela, uključujući i tri ministarstva koja vode nacionalni zdravstveni sistem) ne djeluju kao poduzeća (gospodarski subjekti u smislu prava konkurencije) kada sudjeluju u menadžmentu nacionalnih zdravstvenih usluga, te da njihov kapacitet kao kupaca ne može biti razdvojen od upotrebe medicinskih sredstava i opreme nakon njihove kupovine. Shodno tome ta tijela ne djeluju kao poduzeća u smislu prava konkurencije Europske unije kada kupuju medicinska dobra i opremu i članci 81. i 82. EC nisu primjenjivi na njih“.

- Pored toga, ukazuje se i na značajno stanovište Europskog suda pravde u slučaju „Komisija/ Dovera zdravotna poist'ovna" (spojeni slučajevi C-262/18 P i C-271/18 P, Presuda suda - veliko vijeće od 11.06.2020. godine), prema kome Sud u paragrafu 30 konstatuje: „Kada je, posebice, riječ o području socijalne sigurnosti, Sud je presudio da pravo Unije načelno ne utječe na nadležnost država članica za uređenje svojih sustava socijalne sigurnosti lišene gospodarskog karaktera, on provodi opću ocjenu predmetnog sustava i u tu svrhu uzima u obzir slijedeće elemente, to jeste ostvaruje li se sustavom socijalni cilj, provodi li se njime načelo solidarnosti, izostaje li bilo kakav profitni cilj obavljane djelatnosti i kontrolira li tu nadležnost država.". Dalje, u paragrafu 31. Sud ističe: „U okviru te opće procjene osobito treba ispitati može li se i u kojoj mjeri za predmetni sustav smatrati da provodi načelo solidarnosti i je li djelatnost zdravstvenih osiguravatelja koji upravljaju takvim sustavom podvrgnuta državnoj kontroli". U slijedećem paragrafu (broj 32.) sud utvrđuje kriterije za procjenu da li se konkretnim sustavom socijalne sigurnosti provodi načelo solidarnosti: „Sustave socijalne sigurnosti kojima se provodi načelo solidarnosti posebice obilježavaju obaveznost članstva, kako za osiguranike tako i za osiguravatelje, činjenica da su doprinosi određeni zakonom ovisno o primanjima osiguranika, a ne o riziku koji oni pojedinačno predstavljaju, bilo zbog svoje dobi, bilo zbog zdravstvenog osiguranja, pravilo prema kojem su obavezna davanja utvrđena zakonom jednaka za sve osiguranike, neovisno o iznosu doprinosa koji plaća svaki od njih, kao i mehanizam za prijeboj troškova i rizika, posredstvom kojeg sustavi koji ostvaruju dobit sudjeluju u financiranju sustava koji imaju strukturalne financijske poteškoće".
- Prednji primjeri potvrđuju da je Europski sud pravde utvrdio stanovište da zdravstveni fondovi i druge organizacije koje su uključene u javni sustav socijalne zaštite, kada je njihova aktivnost zasnovana na principu društvene solidarnosti, obavljaju isključivo društvenu funkciju, jer je u tom slučaju njihova aktivnost neprofitna. Sredstva koja se u Unsko-sanskom kantonu isplaćuju iz fonda zdravstvene zaštite, radi ostvarivanja prava osiguranika, ne ovise od visine doprinosa koje osiguranik uplaćuje u fond, nego se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Prema tome, takva aktivnost nije ekonomska i ona ne podliježe pravilima konkurencije.
- U konkretnom slučaju, građani, kao osiguranici, iz svojih ličnih sredstava (bruto plaće) uplaćuju doprinose na osnovu kojih se formira fond zdravstvene zaštite. Zakonima, donesenim u parlamentarnoj proceduri, građani, kao osiguranici, su povjerali vladama kantona ovlasti da odlučuju o načinu i opsegu ostvarivanja prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava fonda zdravstvene zaštite.
- Dakle, jedino osiguranici imaju interesa da eventualno otvaraju pitanje cjelishodnosti pozitivnih lista koje utvrđuju vlade kantona/županija, s obzirom da je riječ o korištenju sredstava koja su na bazi solidarnosti, radi sopstvene zdravstvene zaštite, formirali sami osiguranici. Nije razumno da bilo koji proizvođač lijekova može zahtijevati od Konkurencijskog vijeća da mu jamči da će njegovi proizvodi biti plaćani iz sredstava zdravstvenog osiguranja koja se formiraju na principu solidarnosti i to uplatom doprinosa iz ličnih sredstava svakog osiguranika.
- Pri tom, jedan od ključnih interesa osiguranika je sigurnost opskrbe lijekovima, pod povoljnim uvjetima. To je sasvim legitiman interes i cilj i on se ne može ograničavati navodnom zaštitom

konkurencijskih prava. U tom pogledu, aktuelan i drastičan primjer je stanje Bosne i Hercegovine, pa i drugih manjih zemalja, kada je riječ o opskrbi vakcinom protiv virusa Covid-19.

- Notorno je da su zemlje proizvođači, u jednom razdoblju, odlučile da zatvore tržište tako što će prvenstveno zadovoljiti svoje potrebe, a tek nakon toga će ponuditi vakcinu i onim zemljama koje nisu u stanju da je same proizvedu i to pod uvjetima koje budu diktirali proizvođači. Takva situacija se može ponoviti i ponavlja se i sa drugim lijekovima, u okolnostima kada to odgovara stranim proizvođačima odnosno njihovim matičnim državama.
- Upravo iz takvih razloga, akti državnih organa koji su nadležni, ali i odgovorni, za zaštitu zdravlja stanovništva, odnosno za funkcioniranje sustava javnog zdravstva, u vršenju te funkcije ne mogu i ne smiju biti podložni ograničenjima konkurencijskog prava, tako što će stavljati profit proizvođača lijekova ispred interesa osiguranika zbog kojih se pozitivna lista i utvrđuje.
- Potpuno su netočni i neutemeljeni navodi Podnositelja zahtjeva da Vlada donošenjem i usvajanjem Nove Pozitivne Liste lijekova USK sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na mjerodavnom tržištu lijekova.
- Lijekovi koji se uvrštavaju na pozitivnu listu već se nalaze na tržištu lijekova i samo takvi lijekovi i mogu biti uvršteni na pozitivnu listu. Ukoliko se pojedini lijek ne nalazi na već postojećem tržištu lijekova, on ne može ni biti uvršten na pozitivnu listu.
- Dakle, uvrštavanje lijeka na pozitivnu listu ne znači da se tim aktom dozvoljava stavljanje lijeka na tržište. To pitanje se rješava u potpuno različitom postupku koji je reguliran Zakonom o lijekovima BiH. Uvrštavanjem lijeka koji se već nalazi na tržištu na listu lijekova utvrđuju se prava osiguranika da će, ukoliko mu ordinirajući ljekar odredi upotrebu određenog lijeka, taj lijek osiguraniku biti nabavljen na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja. Lijek koji ne bude uvršten na pozitivnu listu i dalje ostaje na tržištu i ta okolnost ne isključuje takav lijek sa tržišta, jer pozitivna lista ne određuje koji će lijek biti na tržištu, nego definira pravo osiguranika da određeni lijek može dobiti na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.
- Netočni su navodi Podnositelja zahtjeva da je Vlada donoseći osporenu odluku o pozitivnoj listi lijekova spriječila ili ograničila Podnositelja zahtjeva da pod jednakim uvjetima sudjeluje na tržištu lijekova. S obzirom da je Odluka o listi lijekova iz 2022. godine Vlada odlučivala samo o opsegu i načinu ostvarivanja prava korisnika sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja, niti jedan lijek, odnosno niti jedan proizvođač, koji je uredno registriran, nije isključen ili onemogućen da svoje proizvode plasira na tržište, jer to uopće nije predmet Odluke.
- Naime, proizvođači odnosno prodavači svih uredno registriranih lijekova imaju pristup tržištu, bez obzira na to da li se nalaze na pozitivnoj lijekova listi ili ne.
- Neutemeljenost navoda da su strani proizvođači lijekova diskriminirani u Bosni i Hercegovini ili u Unsko-sanskom kantonu, proizlazi i iz podataka Agencija za lijekove BiH, prema kojima je promet lijekova koji imaju dozvolu u Bosni i Hercegovini u 2020. godini iznosio ukupno

742.007.606,51 KM, od čega se na promet domaćih proizvođača odnosi 127.409.708,41 KM ili 17,17 %, a na realizirani uvoz lijekova inostranih proizvođača 614.597.898,10 KM ili 82,83%.

- U Unsko-sanskom kantonu, u 2020. godini omjer udjela stranih proizvođača u prodaji lijekova u odnosu na domaće proizvođače je približno jednak omjeru koji postoji na razini Bosne i Hercegovine. Radi poređenja, ilustrativni su podaci o tržištu generičkih lijekova u Republici Hrvatskoj. Ukupan plasman generičkih lijekova u 2018. godini u Republici Hrvatskoj iznosio je, preračunato u bh. valutu 721,1 milijun KM od čega se gotovo 50% odnosilo na četiri domaća proizvođača lijekova (PLIVA, BELUPO, JGL, PHARMA S).
- Podaci o učešću stranih proizvođača na tržištu lijekova u Bosni i Hercegovini i u Unsko-sanskom kantonu, potvrđuju ne samo da strani proizvođači nisu dovedeni u neravnopravan položaj, nego da strani proizvođači imaju dominantan udio na tržištu lijekova Bosni i Hercegovini i u Unsko-sanskom kantonu.
- Pokretanje ovakvih postupaka u vezi sa pozitivnim listama ima za cilj da pokuša smanjiti i onako minorno učešće domaćih proizvođača na tržištu lijekova, i da se stranim proizvođačima obezbijedi dodatni privilegiran položaj, kakav oni nemaju ni u svojim domicilnim zemljama, odnosno u zemljama Evropske unije uopće. Činjenica je da strani proizvođači lijekova i ne pokreću ovakve postupke u drugim zemljama, uključujući i zemlje u okruženju. S tim u vezi, ukazuje se na izričit stav Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, po kome isključivo Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) odlučuje o prijedlozima farmaceutskih kuća za subvencioniranje lijekova sa liste. Izričito je utvrđeno da su aktivnosti HZZO-a isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog utjecaja sve dok obavlja provjerene nadležnosti u svrhu ispunjenja javnih ovlasti iz posebnih propisa. Dakle, prema potpuno jasnom stanovištu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske „Sve dok djeluje na temelju opće dostupnosti i solidarnosti, te čini sve što je neophodno potrebno za ispunjenje svojih ovlasti u defmiranju i provođenju politike javnog zdravstva HZZO ne podliježe propisima o zaštiti tržišnog natjecanja".
- Strani proizvođači, nastoje iskoristiti nekonzistentnost pravnog i institucionalnog sustava u Bosni i Hercegovini, pa pod plaštom zaštite prava konkurencije, pokreću zahtjeve koji bi u zemljama Europske unije definitivno bili odbačeni ili odbijeni, na što nedvojbeno ukazuju i naprijed navedene odluke Europske komisije i Europskog suda. Zbog toga, ako bi bio prihvaćen zahtjev na kojem insistira Podnositelj zahtjeva, takva odluka bi dovela u neravnopravan položaj i građane u Unsko-sanskom, a po principu presedana i građane u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini.
- Također bi u neravnopravan položaj bili dovedeni i domaći proizvođači lijekova. Naime, ukoliko bi bio usvojen zahtjev Unifarma, to bi značilo redukciju nadležnosti institucija u Bosne i Hercegovine, koje se staraju o ostvarivanju prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja, u odnosu na nadležnosti institucija i prava osiguranika u Europskoj uniji. Ujedno, s obzirom na pravila i stanovišta europskih institucija u oblasti konkurencijskog prava, proizvođači lijekova iz Bosne i Hercegovine ne bi imali nikakvih izgleda da osporavaju slične odluke državnih organa u zemljama Europske unije, dok proizvođači iz zemalja Europske unije to čine u Bosni i Hercegovini.

Punomoćnik Ponositelja zahtjeva se u podnesku zaprimljenom pod brojem: UP-06-26-3-018-17/22 od 27.12.2022. godine izjasnio na Odgovora za zahtjev osporavajući navode Protivne strane. Podnositelj zahtjeva ne spori da je Vlada obvezna primjenjivati pravne propise kojim je regulirana ova oblast, međutim Vlada je skidanjem lijekova stranih proizvođača sa pozitivne liste lijekova prekršila odredbe Zakona o konkurenciji, odredbe SSP-a, kao i međunarodne ugovore (Sporazum o slobodnoj trgovini s Republikom Turskom i Centralnoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini). Podnositelj zahtjeva osporava tumačenje Protivne strane da se protiv Vlade ne može voditi postupak, jer sukladno praksi Europske komisije i Europskog suda pravde na Vladu se ne primjenjuje pravo konkurencije. Podnositelj zahtjeva smatra da sukladno članku 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, Vlada predstavlja subjekat prava konkurencije i da se pravo konkurencije u Bosni i Hercegovini razlikuje od prava konkurencije Europske unije. Podnositelj zahtjeva navodi da ne osporava i ne dovodi u pitanje sustav zdravstvenog osiguranja u Unsko-sanskom kantonu, niti princip solidarnosti na kojem se on temelji, što je nesporno, te nije predmet ovog postupka. Predmet ovog postupka se isključivo tiče zabranjenog sporazuma Vlade, kojim se narušava konkurencija između proizvođača lijekova na mjerodavnom tržištu diskriminacijom stranih proizvođača lijekova, a favoriziranjem domaćih proizvođača lijekova koje ima za cilj ostvarivanje profita i koje ne djeluje na principu solidarnosti. Slučajevi, odnosno praksa iz Europske unije koju je opisala Protivna strane, je u potpunosti neprimjenjiva u Bosni i Hercegovini, jer ima drugo pravno i činjenično stanje. Podnositelj zahtjeva je iznio stav da Vlada ne razumije, odnosno ne shvaća prirodu mjerodavnog tržišta u ovom postupku. Tržište prodaje lijekova putem pozitivne liste lijekova u Unsko-sanskom kantonu predstavlja zasebno mjerodavno tržište, gdje su cijene lijekova identične i troškove lijekova snose zavodi, za razliku od komercijalne prodaje lijekova gdje pacijent snosi troškove lijekova i gdje su cijene lijekova različite kod gospodarskih subjekata koji prodaju lijekove.

4. Prikupljanje podatak od trećih osoba

Tijekom postupka, Konkurencijsko vijeće je zbog utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica u smislu odredbi članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona o konkurenciji prikupljalo podatke i dokumentaciju od trećih osoba koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće se u smislu članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona obratilo Zavodu aktom broj UP-06-26-3-018-27/22 od 23.02.2023. godine u kojem je tražilo podatak o procentualnom omjeru zastupljenosti generički lijekovi domaćih i stranih (uvoznih) proizvođača na Novoj Pozitivnoj A Listi lijekova USK sukladno finansijskom udjelu domaćih i stranih proizvođača.

Konkurencijsko vijeće je zaprimilo odgovor Zavoda od 07.03.2023. godine u kojem su dostavljeni traženi podatci.

5. Usmena rasprava i daljnji tijek postupka

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 39. stavak (1) Zakona održalo usmenu raspravu dana 28.12.2022. godine.

Usmenoj raspravi su prisustvovali punomoćnik Podnositelja zahtjeva, odvjetnik Zlatan Balta iz Sarajeva i direktor Unifarma Sabit Omić, te punomoćnik Protivne strane, odvjetnik Džemil Sabrihafizović iz Sarajeva.

Tijek usmene rasprave je zabilježen na Zapisnik (akt broj: UP-06-26-3-018-16/22), a s obzirom da se naprijed navedeni punomoćnici stranaka nisu mogli očitovati na sva pitanja i navode suprotnih strana u samom tijeku usmene rasprave, Konkurencijsko vijeće je odobrilo da izjašnjenja stranaka, kao i odgovori na pitanja upućena od strane voditelja postupka, dostave naknadno pismenim putem.

Punomoćnik Protivne strane, odvjetnik Džemil Sabrihafizović je u podnesku koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo dana 16.01.2023. godine, pod brojem: UP-06-26-3-018-20/22 dostavio odgovore na pitanja voditelja postupka sa usmene rasprave. U podnesku su dostavljeni podaci o procentualnom udjelu domaćih i stranih proizvođača iz 2021. i 2022. godine na pozitivnoj listi lijekova u Unsko-sanskom kantonu.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva, odvjetnik Zlatan Balta se u podnesku koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo pod brojem: UP-06-26-3-018-22/22 dostavio očitovanje na pitanja voditelja postupka sa usmene rasprave, te je priložio dokumentaciju relevantnu za utvrđivanje udjela lijekova na pozitivnim listama iz 2021. i 2022. godine u Unsko-sanskom kantonu.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva se u podnesku zaprimljeno dana 06.02.2023. godine pod brojem: UP-06-26-3-018-25/22 očitovao na navode Protivne strane iznesene u podnesku zaprimljenom pod brojem: UP-06-26-3-018-20/22 dana 16.01.2023. godine, te ponovio prethodno iznesenu argumentaciju na kojoj bazira svoje tvrdnje o povredi članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

6. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji ili kupovini mjerodavnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Mjerodavno tržište proizvoda predmetnog postupka je tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda.

Mjerodavno zemljopisno tržište je teritorij Unsko-sanskog kantona, budući da se Odluka o listi lijekova iz 2022. godine primjenjuju u Unsko-sanskom kantonu.

U smislu citiranih odredbi Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, te na temelju podnesenog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je za mjerodavno tržište predmetnog postupka utvrdilo tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Unsko-sanskog kantona.

7. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica i dokaza utvrđenih tijekom postupka, činjenica iznesenih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije iz spisa, pojedinačno i zajedno, te na temelju izvedenih dokaza, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

Članak 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje,

ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvitka ili ulaganja.

U predmetnom postupku, Podnositelj zahtjeva navodi kako postoji zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, a koji je prema navodima iz Zahtjeva, nastao donošenjem Odluke o listi lijekova iz 2022. godine od strane Vlade, odnosno skidanjem 29 lijekova Podnositelja zahtjeva i lijekova stranih proizvođača lijekova sa Nove Pozitivne A Liste lijekova USK.

Konkurencijsko vijeće je nesporno utvrdilo da je:

- Na temelju članka 8. Zakona o lijekovima FBiH, dana je ovlast vladama kantona da na prijedlog kantonalnog ministra zdravstva, donose Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona. Na listu lijekova koju utvrđuje vlada kantona, obvezno ulaze lijekovi koji su uvršteni u Federalnu listu lijekova sukladno članku 8. stavak (2) Zakona o lijekovima FBiH.
- Člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno je da na pozitivnoj listi lijekova kantona, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova, te da će se kriteriji i uvjeti za moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova utvrditi pravilnikom federalnog ministra (zdravstva).
- Radi provedbe Zakona o lijekovima FBiH, Federalno ministarstvo zdravstva je donijelo Pravilnik o bližim kriterijima. Pravilnikom o bližim kriterijima utvrđeni su kriteriji za izbor lijekova, postupak i način izrade listi lijekova, te način skidanja lijekova sa listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Članak 11. Pravilnika o bližim kriterijima definira mogućnost ograničavanja broja proizvođača lijekova na kantonalnim listama i obvezu uvrštavanja domaćih i originalnih proizvođača lijekova na liste.
- Vlada je na sjednici održanoj 25.03.2022. godine donijela Odluku o listi lijekova iz 2022. godine, čiji sastavni dio je Pozitivna A Lista lijekova i Pozitivna B Lista lijekova.

Na temelju dostavljenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, kao argumentacije iznesene tijekom postupka, Konkurencijsko vijeće je, razmatralo navedeni predmet i donijelo odluku da se gospodarski subjekt Unifarm u svom zahtjevu odbije, jer radnje koje se stavljaju na teret Vladi, ne predstavljaju zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji. Konkurencijsko vijeće je stava da Vlada, nije ograničila, narušila, niti spriječila tržišnu konkurenciju, u smislu da je zaključila zabranjeni sporazum, koji bi imao za cilj i posljedicu, ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja.

U ovom postupku, u pogledu ocjene povrede članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, odnosno postojanja zabranjenog sporazuma, Konkurencijsko vijeće napominje da Odluka o listi lijekova iz 2022. godine, predstavlja opći pravni akt, i ne predstavlja bilo koji od akata koji su nabrojani u članku 4. Zakona o konkurenciji, tj. ne predstavlja ni odluku ili drugi akt gospodarskih subjekata, imajući u vidu činjenicu kako Zakon o konkurenciji odredbom o „zabranjenom sporazumu“ podrazumijeva postupanje „gospodarskih subjekata“, u smislu sporazumijevanja između istih, radi činjenja nedopuštenih radnji, bez obzira na način na koji su se sporazumjeli, tj. očitovali svoju volju.

Iz tog razloga pod sporazumom se smatraju i pojedine odredbe sporazuma, ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prećutni dogovori, pa čak i odluke ili neki drugi akti „gospodarskih subjekata“ koji za

cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije. Dakle, u smislu članka 4. Zakona o konkurenciji neophodno je da „sporazum“ obuhvaća volju najmanje dva ili više gospodarska subjekta, kao što i Zakon o konkurenciji navodi u množini. Sukladno navedenom, Odluka o listi lijekova iz 2022. godine je jednostrani pravni akt koji je donijela Vlada postupajući kao organ izvršne vlasti i nema obilježja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji. Konkurencijsko vijeće ističe da Vlada donošenjem Odluke o listi lijekova iz 2022. godine, obavlja svoju funkciju organa izvršne vlasti, što ne predstavlja tržišnu aktivnost. Dakle, da bi neki akt predstavljao „zabranjeni sporazum“ iz Zakona o konkurenciji, zahtijeva se više subjekata koji su se sporazumijeli o nedopuštenim radnjama, bez obzira na koji način očitovali svoju volju, te da se bave gospodarskom djelatnošću, bez obzira na oblik organiziranja.

Također, imajući u vidu činjenicu i kako je teret dokazivanja sukladno sa člankom 36. Zakona o konkurenciji, na stranci koja je pokrenula postupak, slijedom toga, Podnositelj zahtjeva nije uspio dokazati kako Odluka o listi lijekova iz 2022. godine „ima za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije“. Konkurencijsko vijeće je u ovom predmetu definiralo mjerodavno tržište kao tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Unsko-sanskog kantona, koje po svojoj prirodi ne predstavlja tržište na kojem postoji tržišno natjecanje između sudionika na ovom tržištu. Pomenuto mjerodavno tržište nije tržište slobodne konkurencije, nego tržište ograničene konkurencije, koje je kao takvo formirano i uređeno sukladno sa Zakonom o lijekovima FBiH i Pravilnikom o bližim kriterijima. Tržišna ograničenja ogledaju se u tome što se na pozitivnu listu lijekova kantona/županija mogu uvrstiti samo oni zaštićeni nazivi lijekova koji ispunjavaju uvjete propisane člankom 9. stavak (1) Zakona o lijekovima FBiH, kao i kriterije propisane člankom 9. Pravilnika o bližim kriterijima. Sukladno sa člankom 9. stavak (2) Zakona o lijekovima FBiH, na pozitivnoj listi lijekova kantona/županija ne moraju se nalaziti svi zaštićeni nazivi lijekova koji ispunjavaju propisane uvjete iz članka 9. stavak (1) Zakona o lijekovima FBiH, nego se pod određenim uvjetima može ograničiti njihov broj lijekova. Konkurencijsko vijeće ističe da je jedno od bitnih ograničenja da je cijena lijekova koji se nalaze na pozitivnoj listi lijekova kantona/županija, sukladno sa člankom 7. Pravilnika o bližim kriterijima unaprijed određena i da nije dozvoljeno da nadležna tijela vlasti kantona pregovaraju sa proizvođačima lijekova, odnosno nositeljima odobrenja za stavljanje lijeka u promet, o cijenama lijekova. Sukladno navedenom, donošenje Odluke o listi lijekova iz 2022. godine nije moglo imati za posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije, jer se ne radi o mjerodavnom tržištu slobodne konkurencije na kojem postoji tržišno natjecanje između proizvođača lijekova.

Konkurencijsko vijeće odbacuje navod Podnositelja zahtjeva da skidanje određenih lijekova sa Nove Pozitivne liste Unsko-sanskog kantona predstavlja ograničavanje tržišta zbog smanjivanja broja konkurentskih lijekova, te sužavanja izbora lijekova za pacijente. Radi se o pretpostavci Podnositelja zahtjeva, jer uvrštavanje određenog lijeka ne znači automatski da će taj lijek biti izabran od strane liječnika i da će Podnositelj zahtjeva ostvariti financijsku naknadu. Nadalje, sam pacijent ne bira lijek za koji će mu liječnik izdati recept, nego recept izdaje liječnik, te pacijent preuzima lijek u ljekarni, a trošak lijeka snosi Zavod.

Konkurencijsko vijeće smatra da donošenje Odluke o listi lijekova iz 2022. godine nije imalo za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije, jer Vlada nije organizirala pristup na mjerodavno tržište, Podnositelju zahtjeva i stranim proizvođačima. Nesporo je da sa Nove Pozitivne A Liste lijekova USK skinuto 29 lijekova Podnositelja zahtjeva, kao i dio lijekova drugih stranih proizvođača. Podnositelj zahtjeva je naveo da su strani proizvođači skinuti sa Pozitivne liste u pojedinim grupama lijekova (ATC grupama) u kojim domaći proizvođači nude svoje lijekove. Konkurencijsko vijeće je analiziralo tablice Podnositelja zahtjeva koje su dostavljene kao prilozi Zahtjevu i očitovanju Podnositelja zahtjeva od 17.01.2023. godine u kojim je prikazano da su u pojedinim grupama lijekova skinuti lijekovi Podnositelja zahtjeva i stranih proizvođača, jer su dostupni lijekovi domaćih proizvođača.

Podnositelj zahtjeva je posebno istaknuo pojedine grupe lijekova (ATC grupe M05BA06, C07AB07, M01AB05, A07EC02, A02BC01 i C07AG02) u kojim su skinuti lijekovi stranih proizvođača, a u kojim dominiraju domaći proizvođači lijekova. Također, Podnositelj zahtjeva navodi da su u 59 ATC grupa lijekova skinuti lijekovi stranih proizvođača. Konkurencijsko vijeće nije prihvatilo tvrdnju Podnositelja zahtjeva da navedeno predstavlja kršenje članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, jer Konkurencijsko vijeće je stava da se mjerodavno tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Unsko-sanskog kantona ne može segmentirati na pojedinačne grupe lijekova, nego se posmatra kao cjelovito tržište, shodno financijskom udjelu stranih i domaćih proizvođača i distributera lijekova.

Članak 9. Zakona o lijekovima FBiH i član 11. Pravilnika u bližim kriterijima definira mogućnost ograničavanja broja zaštićenih lijekova proizvođača i obvezu uvrštavanja domaćih i originalnih proizvođača lijekova. Na osnovu citiranih odredbi, Vlada je donošenjem Odluke o listi lijekova iz 2022. godine smanjila prisustvo lijekova koje zastupa gospodarski subjekt Unifarm, za 29 lijekova u odnosu na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK, za što ima ovlasti. Vlada kao donositelj Odluke o listi lijekova iz 2022. godine, smanjenjem broja stranih lijekova iz pojedinih ATC grupa lijekova nije isključila strane proizvođače sa Nove Pozitivne A Liste lijekova USK, jer mjerodavno tržište lijekova u ovom predmetu se posmatra kao cjelovito tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Unsko-sanskog kantona uzimajući u obzir ukupan udjel stranih i domaćih lijekova na Novoj Pozitivnoj A Listi lijekovi USK.

Podnositelj zahtjeva ističe da je skidanje lijekova koje zastupa sa Nove Pozitivne A Liste lijekova USK prouzročilo negativne financijske posljedice po njega, što Konkurencijsko vijeće nije utvrđivalo, jer nije nadležno za utvrđivanje eventualne izgubljene dobiti, za što je nadležan sud u parničnom postupku.

Konkurencijsko vijeće zaključuje kako je Vlada postupala sukladno svojim ovlastima koja proizlaze iz članka 9. Zakona o lijekovima FBiH. Donošenjem Odluka o listi lijekova iz 2022. godine smanjen je broj lijekova stranih proizvođača lijekova, što uključuju i Podnositelja zahtjeva, ali isti su prisutni na istoj sukladno važećim propisima, te da su ostvarili veći prihod od domaćih proizvođača lijekova, što je vidljivo iz financijskog udjela stranih proizvođača od 52,47%, u odnosu na lijekove domaćih proizvođača sa 47,53%. Naime, iz dopisa Zavoda od 07.03.2023. godine, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su od stupanja na snagu Odluke o listi lijekova iz 2022. godine, pa do 31.12.2022. godine strani proizvođači na osnovu plasiranih lijekova koji su na novoj Pozitivnoj Listu lijekova USK ostvarili prihod od 6.335.799,82 KM, dok su domaći proizvođači ostvarili prihod od 5.739.241,47 KM. Iz naprijed navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da donošenje Odluke o listi lijekova iz 2022. godine nije imalo za cilj sprječavanje, ograničavanje, niti narušavanje tržišne konkurencije, te da nije došlo do štetnih posljedica za strane proizvođače lijekova, jer kvantitativni podatci ukazuju da strani proizvođači imaju veliki broj lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK, te da ostvaruju značajan financijski prihod prodajom lijekova sa Nove Pozitivne Listi lijekova USK. Dakle, evidentno je da Podnositelj zahtjeva i strani proizvođači lijekova nisu isključeni sa tržišta lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Unsko-sanskog kantona, te da ne postoji diskriminacija stranih proizvođača lijekova u odnosu na domaće proizvođače lijekova kako tvrdi Podnositelj zahtjeva.

S obzirom da Konkurencijsko vijeće u svrhu ocjene danog slučaja, a sukladno članku 43. stavak (7) Zakona o konkurenciji može koristiti sudskom praksom Europskog suda pravde i odlukama Europske komisije, stupanjem na snagu SSP-a, primjena članka 43. stavak (7) Zakona o konkurenciji je posebno dobila na značaju, obzirom da je istim sporazumom primjena kriterija i pravne stečevine Europske unije, postala obvezna, sukladno sa člankom 71. SSP-a. Predmeti Europskog suda pravde i Europske komisije na koje se Podnositelj zahtjeva pozivao u svom Zahtjevu, nisu mjerodavni za ovaj postupak, jer Europska komisija, a ni Europski sud pravde ne vode postupke protiv organa izvršne vlasti, jer se na njih ne primjenju pravo tržišne konkurencije Europske unije. Imajući u vidu da se u predmetni postupak vodi

protiv organa izvršne vlasti, tj. Vlade, Konkurencijsko vijeće smatra da sudska praksa Europskog suda pravde i odluke Europske komisije nisu primjenjive u ovom predmetu.

Podnositelj zahtjeva ukazuje da je Vlada skidanjem lijekova stranih proizvođača sa pozitivne liste lijekova prekršila članke 19., 21. i 124. SSP-a, kao i međunarodne ugovore (Sporazum o slobodnoj trgovini s Republikom Turskom i Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini), što je irelevantno za ovaj postupak. Konkurencijsko vijeće nije nadležno za tumačenje i utvrđivanje kršenja SSP-a, niti pomenutih međunarodnih ugovora, za što su nadležne druge institucije. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine koje je obrazložilo svoj stav u aktu broj: 06-19-1127-1/22 od 10.05.2022. godine koji se nalazi u spisu, vezano za kršenje međunarodnih ugovora. Konkurencijsko vijeće u ovom postupku utvrđuje činjenice i primjenju pravo sukladno svojim nadležnostima iz članka 25. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće nema stvarnu nadležnost da cijeni ispravnost postupka revidiranja pozitivnih listi lijekova, koje se donose temeljem Zakona o lijekovima FBiH i Pravilnika o bližim kriterijima. Konkurencijsko vijeće smatra da je kao tijelo za zaštitu tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini, nije zaduženo za revidiranje proširivanje, sužavanje, mijenjanje ili pak ukidanje pozitivnih listi lijekova donesenih od kantonalnih/županijskih vlada, takvo postupanje bi bilo suprotno stvarnoj nadležnosti ovog organa, te bi dovelo do pravne nesigurnosti. Dakle, stanovište Konkurencijskog vijeća je da se lijekovi uvrštavaju na pozitivne liste na način i pod uvjetima koji su određeni propisima i sukladno sa stajalištima struke i nauke, te potrebama zdravlja stanovništva.

U postupku utvrđivanja činjeničnog stanja, uzeta je u obzir i okolnost da sredstva obveznog zdravstvenog osiguranja nisu proračunska sredstva, odnosno da se ista formiraju na osnovu obveznog davanja koja su jednaka za sve osiguranike, kao krajnje korisnike istih, te da iz tih sredstava svi ostvaruju jednaka prava neovisno od iznosa doprinosa koji svaki osiguranik uplaćuje, čime se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Sukladno navedenom i važećim zakonodavstvom, vlade kantona donose odluke o pozitivnim listama, te na taj način odlučuju o namjeni ličnih sredstava prikupljenih u fond obvezne zdravstvene zaštite. Također, prema važećim propisima, način financiranja i nabava lijekova iz sredstava obvezne zdravstvene zaštite, što uključuje i pozitivnu listu lijekova, podliježe kontroli zakonitosti od strane nadležnih organa, prvenstveno Federalnog ministarstva zdravstva, te pripadajućih kantonalnih/županijskih i federalnih inspekcija sa posebnih ovlastima.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. izreke ovoga Rješenja.

8. Troškovi postupka

Punomoćnik Protivne strane odvjetnik Džemil Sabrihafizović dostavio je dana 16.01.2023. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik, koji je zaprimljen pod brojem: UP-06-26-3-018-21/22.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva odvjetnik Zlatan Balta dostavio je dana 17.01.2023. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik, koji je zaprimljen pod brojem: UP-06-26-3-018-22/22.

Člankom 105. stavak (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a člankom 105. stavak (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku sudjeluje dvije ili više strana sa suprotnim interesima, strana koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku. Ako je u takvom slučaju koja od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna nadoknaditi protivnoj stranci troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela.

Sukladno sa odlukom navedenom u izreci ovog Rješenja Podnositelji zahtjeva nisu uspjeli u svom Zahtjevu, pa su dužni nadoknaditi troškove postupka Protivnoj strani.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da punomoćnik Protivne strane odvjetnik Džemil Sabrihafizović, sukladno članku 18. točka 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 22/04 i 24/04), ima pravo na naknadu troškova. Obzirom da je punomoćnik Protivne strane obveznik poreza na dodatnu vrijednost (PDV), obračunati troškovi se uvećavaju za iznos PDV-a.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva odvjetnik Zlatan Balta nije uspio u svom Zahtjev, pa mu se odbija zahtjev na naknadu troškova postupka.

Sukladno članku 18. točka 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine, obračunati su troškovi punomoćnika Protivne strane odvjetnika Džemila Sabrihafizovića i to: Odgovor na zahtjev u iznosu od 240,00 KM uvećano za PDV 280,80 KM i za zastupanje na usmenoj raspravi u iznosu od 240,00 KM uvećano za PDV 280,80 KM. Slijedom navednog, Podnositelj zahtjeva je u obvezi uplatiti ukupan iznos od 561,60 KM punomoćniku Protivne strane odvjetniku Džemilu Sabrihafizoviću.

Na temelju gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 2. i 3. izreke ovoga Rješenja.

9. Administrativna pristojba

Podnositelji zahtjeva na ovo Rješenje sukladno sa člankom 2. tarifni broj 107. stavak (1) točka g) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 30/06, 18/11 i 75/18) (u daljnjem tekstu: Odluka o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem) su obvezni platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno sa odredbom članka 3. stavak 2. točka b) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnositelji zahtjeva nakon izvršene uplate su dužni uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne pristojbe dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnositelji zahtjeva ne izvrše uplatu administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana člankom 18. Zakona o administrativnim pristojbama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 4. izreke ovog Rješenja.

10. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljanja ovoga Rješenja.

**Predsjednik
Nebojša Popić**